

MAGYAR NYELVI FELADATLAP
a 8. évfolyamosok számára

„tehetséggondozó” változat

2010. január 30. 10:00 óra

NÉV: _____

SZÜLETÉSI ÉV: HÓ: NAP:

Tollal dolgozz! Ügyelj a külalakra!
A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg.
A megoldásra összesen 45 perced van.
Az utolsó (10.) feladatra legalább 10–15 percet szánj!

Jó munkát kívánunk!

1.	<p>a)–c) Olvasd el a következő szöveget, majd írd a pontsorokra a zárójelbe tett szavak közül azt, amelyik az eredeti szövegben szerepelt! A keresett szó minden esetben mély hangrendű.</p> <p style="text-align: center;">A (<i>puli, vizsla, komondor</i>)</p> <p>Ősi magyar pásztorkutya. Európai elterjedése honfoglaló őseinknek köszönhető. Csimbókos (<i>szőre, bundája, prémje</i>) nemcsak a hidegtől, hanem a (<i>medvék, farkasok, hiúzok</i>) és más fenevadak harapásától is megvédte.</p>	<table border="1"> <tbody> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> <tr><td>c</td><td></td></tr> </tbody> </table>	a		b		c			
a										
b										
c										
2.	<p>Olvasd el az alábbi szócikket, majd válaszolj a kérdésekre!</p> <p>bátortalan (mn) ◇ félénk, félős, félszeg, gyáva, nyúlszívú, ijedős, pipogya, kishitű, határozatlan, szégyenlős, megszeppent, merész, tétova, tétovázó, reszkető, tartózkodó, ijeszke (<i>táj</i>), félékeny (<i>táj</i>), begyulladós (<i>szleng</i>) ◆ BÁTOR, MAGABIZTOS</p> <p>a) A szócikk melyik szava nincs a megfelelő helyen a jelentése alapján?</p> <p>b) Mire utal a szócikkben az (mn) rövidítés?</p> <p>c) Melyik szó követi a szótárban az alábbiak közül a <i>bátortalan</i> szót? Válaszodat írd a pontsorra! <i>bátorság, bátya, batyu, bauxit</i></p> <p>d) Az alább felsoroltak közül melyik könyvben találád meg az adott szócikket? Karikázd be az egyetlen helyes válasz betűjelét!</p> <p>A) Magyar értelmező kéziszótár B) Akadémiai kislexikon C) Idegen szavak és kifejezések szótára D) A magyar nyelv értelmező szótára E) Magyar szókincstár – Rokon értelmű szavak, szólások és ellentétek szótára F) Vademecum – Szokatlan szavak szótára</p>	<table border="1"> <tbody> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> <tr><td>c</td><td></td></tr> <tr><td>d</td><td></td></tr> </tbody> </table>	a		b		c		d	
a										
b										
c										
d										

3. Keresd ki a népdalból, és írd a pontsorokra a megadott nyelvtani szempontnak megfelelő szavakat!

Kerek az én szűröm alja,
Piros selyemmel kivarrva.
Magamról ha levetkezem,
Szűröm fejem alá teszem.

- a) A szóban írásban jelöletlen teljes hasonulás található:
- b) A keresett szó névutó:
- c) A keresett szó határozóragos főnév:
- d) Az első tagmondat (sor) állítmánya:
- e) Jelöld a népdal alábbi szavában a szóelemek határait függőleges vonallal, majd írd a szóelemek fölé a megfelelő számot: 1 = szótő, 2 = képző, 3 = jel, 4 = rag!

s z ú r ö m

4. Egészítsd ki az alábbi szólásokat a megadott jelentések figyelembevételével! A *-gal jelölt helyekre minden esetben ugyanazt a szót kell beírni! A zárójelben található betűk megfelelő sorrendbe állításával a keresett szavak összeállíthatók.

- a) van az
* (ndeikő)

A szólás jelentése: *csípős, hideg szél fúj.*

- b) a valamibe.
(eeöiBltrk) *

A szólás jelentése: *nem sikerül neki valami.*

- c) a
(jttKumaia) * (rthééef)

A szólás jelentése: *elárulja gonosz szándékát.*

- d) A *-gal jelölt szó:

5. a) Az alábbi szövegben négy szó, illetve szerkezet helyesírása hibás. Írd a pontsorokra a helyes alakokat! A négy helyes megoldás **négy külön sorba** kerüljön!

a	
b	
c	

A dió

A diófát régen kutak mellé, szőlősorok végébe, valamint kertekbe ültették. A különböző fajták neve igen beszédes: a kődió például nagyon kemény héjáról kapta a nevét, míg a cinegedió héja olyan vékony, hogy a néphit szerint még egy cinegéhez hasonló madárka is feltudja törni. A dió zöld héját hajfestéknek és napolajnak is használják. A dióbél magában elropogtatva is finom csemege.

Közép-európa legnagyobb dióerdeje Magyarországon található. A dió tiszteletére hazánkban is több helyen rendeznek fesztivált.

.....

.....

.....

.....

Karikázd be a helyesen írt szóalak betűjelét!

b)

- A) hidjétek
- B) hiddjétek
- C) higyjétek
- D) higgjétek

c)

- A) lőj
- B) löj
- C) löjj
- D) löjj

6.	<p>Aláhúzással jelöld a helyes szóalakokat az alábbi mondatokban!</p> <p>a) <i>Egészségmegőrző/egészségmegelőző</i> előadást tartottak az iskolánkban.</p> <p>b) Pál a történelemből levonta a <i>tanulmányot/tanúságot</i>.</p> <p>c) <i>Fáradtságot/fáradtságot</i> nem kímélve dolgozott.</p> <p>d) Az ügyvéd mára <i>datálta/dotálta</i> a szerződést.</p>	<table border="1"> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> <tr><td>c</td><td></td></tr> <tr><td>d</td><td></td></tr> </table>	a		b		c		d	
a										
b										
c										
d										
7.	<p>Írd ki a versrészletből a meghatározásoknak megfelelő szavakat a pontsorokra! (A költő, Kányádi Sándor szándékosan nem használt írásjeleket és nagy kezdőbetűket.)</p> <p style="text-align: center;">keresgélt a repülőgép fél szárnyal a vizet szántva míg a lagunák közt rálelt a parázsló betonsávra domborodott az ég kékje homorult a földnek zöldje mikor a gép alázökkent fűjtatva és dörömbölve húzta a sok kis cölöpház maga alá az árnyékát rezegtek mint a bazári fölhúzható bádóg-békák</p> <p>a) Olyan építmény, amelyet földre vagy víz medrébe vert oszlopok tartanak: „.....”</p> <p>b) Sokféle olcsó tömegcikket árusító kis üzletből származó: „.....”</p> <p>c) Tengernek homokszigetekkel (részben) elzárt öblei: „.....”</p> <p>d) A közepe felé mélyülve görbült: „.....”</p>	<table border="1"> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> <tr><td>c</td><td></td></tr> <tr><td>d</td><td></td></tr> </table>	a		b		c		d	
a										
b										
c										
d										

8. a)–b) Egészítsd ki a Varró Dániel-verset a zárójelben megadott szavak közül a szövegkörnyezetbe illővel!

a	
b	
c	
d	

Az óév, íme, por és hamu már,
 elolvadt, mint a nyugati boszorka,
 latyakba tapicskol a kis (Január, Július, November)
 a cipőt meg a zoknit is összekoszolta.

Fehér ma a föld és sáros a láb,
 maszatút barnállik utána a hóból.
 Egy tejbegríz ez a téli világ,
 s lábunk nyoma rajta a sok (fahéj, lekvár, kakaópor)

- c) Hogyan nevezzük az alábbi idézetben alkalmazott költői eszközt? Karikázd be a hozzá tartozó betűjelet!

„Egy tejbegríz ez a téli világ”

- A) megszemélyesítés
- B) allegória
- C) metafora
- D) hasonlat

- d) Karikázd be azt a betűjelet, amelyik az alábbi kifejezés jelentését tartalmazza!

„Az óév [...] elolvadt”

- A) az eresz csöpögött
- B) elolvadt a hó
- C) karácsony volt
- D) véget ért az év

9. Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

– Ilonka, Nelka, merre vagytok? – Mauksné megállt a mohorai kúria tornácán, és körülnézett. Először a virágos-, majd a gyümölcsöskertet pásztázta végig pillantása. Sejtette, hogy a lányok valamelyik fa ágán kényelmesen megtelepedve olvasnak, ahelyett, hogy a nagyanjuk szobájában lennének. Az öreg hölgy az unokáit várta, de azok nem jöttek.

Amikor Mauksné belépett, csak édesanyját találta szokott helyén, aki nagy gonddal rakosgatta a könyveket, füzeteket. Az idős asszony cseppet sem neheztelt, hogy a lányok nem jelentek meg idejében. Némi büntudattal gondolt arra, hogy talán örökölték a regényolvasás szeretetét, túl sok regényről mesélt nekik, sőt időnként említette – az ő élete is regényes volt. Gyakran beszélt báró Strawitzné pesti nevelőintézetéről, ahol egyszer maga a főhercegnő is megjelent, és ő – mint az intézet legjobb növendéke – nyújtotta át az üdvözlő virágcsokrot. Ilyenkor kis sóhajjal tette hozzá, hogy az intézetben nem tanítottak magyarul, német szellemben neveltek, ezért ő sem tudja unokáit magyar nyelvtanra tanítani. Pedig amikor már férjnél volt, és férje részt vett az 1848–49-es szabadságharcban, minden ékszerét felajánlotta a magyar hadseregnek. Ez adta meg a kegyelemdöfést az amúgy is agyonterhelt birtoknak.

– A régi birtok, valahol Turóc megyében... – Éva nagymama rajongással beszélt a várszerű kis kastélyról. Amikor Kornéliát férjhez adta Mauks Mátyás mohorai földbirtokoshoz, eladta a romladozó kis kastélyt, és Mohorára költözött. Ő vállalta, hogy tanítja a leányokat.

A leányok csak nem kerültek elő. Mauksné haragosan csörgette az övre erősített kulcsesomót, s a virágoskertből kilépett a gyümölcsösbe. Egy eperfa lombjai között megvillant egy világos ruhafodor.

(Kertész Erzsébet: *Titkos házasság* című műve alapján)

a) Hogy hívják a lányok nagymamáját?

b) Pontosán hol rejtőzködtek a lányok?

c) Hol volt a család régi birtoka?

a	
b	
c	
d	
e	
f	

Karikázd be a megfelelő válasz betűjelét!

d) Melyik esemény történt a nagymama életében a legkorábban?

- A) Mohorára költözik.
- B) Felajánlja ékszereit a hadseregnek.
- C) Várja az unokáit.
- D) Eladja a birtokot.

e) Miért van némi lelkiismeret-furdalása a nagymamának?

- A) Mert eladta a birtokot.
- B) Mert nem tanult meg magyarul.
- C) Mert férjhez adta a lányát.
- D) Mert túl sok regényről mesélt.

f) Ki adta át az üdvözlő virágcsokrot a főhercegnőnek?

- A) Ilonka
- B) Kornélia
- C) Strawitzné
- D) A nagymama

